

150 ГОДИНИ ОТ НАРЕДА НА РАБОТНИЦИТЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКИЯТ НАРОД ОТ ВАСИЛ ЛЕВСКИ

НАРЕДА

НА РАБОТНИЦИТЕ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКИЯТ НАРОДЪ

Подбуда и Целъ

Подбуда – Тиранството, безчеловечината и самата държавна система на турското правителство на Българския полуостровъ; Целъ – съ една обща Ревулция да са направи коренно преобразуване на сегашната държавна деспотско-тиранска система и да са замени съ демократска Република (Народно управление) на сжщото Това място, което сж нашите предеди съ силата на Оржжіето и съ своята свята кръвъ откупили, въ което днес безчеловѣчно беснеят Турски касаджіи и еничари, и въ което владей правото на силата, да са подигни храмъ на Истинната и Правата Свобода, и Турския чорбаджилжкъ да даде място на съгласіето, Братството и съвършенното равенство, между всичкити Народности. Българи, Турци, Еврей, и пр. щжтъ бжджтъ равноправни въ сяко отношение, било въ вярж, било въ народность, било въ гражданско отношение, било въ каквото било, всички щжтъ спадагъ подъ единъ Общъ Законъ, който повишегласіето отъ всичкити народности ще са избере.

За извършваніето на таквази Ревулция нужни сж: 1.) уреждане; 2.) Пари; 3.) Хора; 4.) Оржжіе, и други Бойни потрѣби.

Задаса приготватъ всичкити тези, и да са извърши самата Ревулция, наредихаса хора, избрани по съгласіето на по голямата чясть на Б. Народъ, и съставиха Централенъ Български Револуционеренъ Комитетъ.

Централниятъ Български Револуционеренъ Комитетъ.

Пребиваніето на Ц. Б. Р. Комитетъ е в Българско,

но именно въ кой градъ е нѣма да са знае. Насякаде и нийде.

Б. Ц. Р Комитетъ са състои отъ единъ Председатель, и единъ подпредседатель, единъ писаръ, и единъ помощникъ, единъ касиеринъ и юще седемъ члена, между които е и единъ Попъ.

Председателятъ, писаратъ и тѣхните помощници и касиеринатъ са избиратъ отъ членовите на Комитетатъ, въ нужда щѣтсѣ приминяватъ от сѣщите и ще бѣджтъ подъ надзора имъ.

Длъжността на Председателятъ.

- 1.) да отваря и затваря заседанията.
- 2.) Въ нужно времѣ да свиква изъ вѣнъ редни събрания.
- 3.) да варди и одържж редъ на разискванията и гласоподаванията въ заседанията.
- 4.) да въвежда въ работа решенията на заседанията.
- 5.) да води надзоръ надъ подпредседателятъ, писарите, и касиератъ в изпълняването на длъжностите имъ.
- 6.) Въ гласоподаванията щѣ дава само единъ гласъ, в случай, когато и на двѣте стърни гласоподаванията са равни, може дададе юще единъ.

Длъжността на Подпредседателятъ.

- 1.) Ще помага на Председателятъ въ извършването на длъжностите му.
- 2.) Въ времѣ на отсѣдството Председателево, ще го заменява въ службата му.

Длъжността на Касиера.

- 1.) Ще прийма пари от чясните Б. Р. Комитети, и от други мѣста, насрѣщо които ще дава расписки подъ номера, щегі записва в Касиерската книга, ще явява за тяхъ и на Комитета за да са запишатъ и въ главната Комитетска Книга.
- 2.) Ще издава пари по рѣшеніето на Комитета, насякаде и за сичко.

За Събраніята въобще.

Сичките членове на Комитета са въ събраніята равноправни.

Събраніята щж ставатъ редовно в неделтж два пжти, въ нужда и по често.

Решеніята въ събраніята ще ставатъ по вишегласіе, което Председателятъ подиръ нужните разискванія обявява.

Решеніята щж носатъ Комитетскіятъ Печать, безъ него нисж припознати.

Писма до Ц. Ком. както и отъ него до вѣнкашните чясни Комитети, щж сж пріематъ и испровождатъ само чрѣзъ едно лице, което Ц. Ком. ще назначи.

Никой от чясните комитети нѣма да знай де е Ц. Ко. и кои лица гу съставляват.

I

Устройство.

Зада може Комитетатъ по лесно да нареди работите и приготви Революціята, състави въ градищата съ околните им села чясни Р.Б. комитети.

Зада може по добре да нагледва работите на чясните комитети, и да извършыва наказаніята на престжпниците на закона нареди тайна полиция.

А за да можжтъ да бжджтъ и съобщеніята между него, и чясните комитети по сигорни нареди Ревулуционерна Тайна поща.

II

Пари.

Съ пари ще са снабдява Ц. Б. Р. К. самъ или чрезъ чясните комитети на начинъ, когото Той съ съгласіето на чяснιάтъ К. за най добре намѣри.

III

Хора.

Съ хора, било за Вайводи, пощари, полиціени, или пжк за действующ на първи позивъ войници, ще са снабдява Ц. Р. Б. К. или направо или, чрѣз другите чясни комитети, по наредбата, която Той ще им даде.

IV

Оръжіе и други бойни потреби.

Съ оржжіе ще са снабдява Ц. Р. Б. К. самъ, като проводи по напредъ хора учени които разумяватъ от оръжіе да го прегледатъ.

Чясните български революционарни комитети.

Сякой градъ с околнестете си села съставлява чястенъ Б. Р. Ко., който са управлява тѣй също както и Централнїятъ.

Сякой чястенъ Б. Р. Ко. са допитва и отъправя писмата си до Ц. Комитетъ подъ когото направо и зависи.

Сички писма и решенїята отъ чяснїятъ Б. Р. Комитетъ до Централнїятъ щеса управлятъ пакъ чрѣзъ едно тайно лице, което чяснїятъ комитетъ ще си назначи.

Както члѣновете на Ц. Ком. нисж никому извѣсни, тѣй сѣщо и члѣновете на чяснїятъ Ко. сѣ тайни.

Само по едно лице отъ чясните комити е извесно на Ц. Ко.

за в случай ако лицето назначено отъ чяснїятъ комитетъ, чрѣзъ което ставатъ сношенїята на комитетите падне въ неприятелски рѣцѣ.

Длъжността на чясните Б. Р. Комитети.

Чясните Б. Р. Комитети сѣ длъжни да съобщаватъ на Ц. Комитетъ:

- 1.) Отъ колко селаса състои околността имъ.
- 2.) Въ кое село колко хора има, и отъ каква са народность, и по колко отъ сяка народность.
- 3.) Колко има Български юнаци способни да носятъ оржжіе, и колко са готови за първи позивъ.
- 4.) Колко оржжіе иматъ и какво е.
- 5.) Дали иматъ въ околността си способни хора за Вайводи и де са намиратъ.
- 6.) Колко може даса збере въ нужно време жито, увесъ, ичмикъ, сино, слама, и други потреби за храна на животните.
- 7.) Колко може да има волови, крави, коніе, овци, и др.
- 8.) Колко яхжрж има и по за колко животни и др. подобни които ще има назначатъ отъ Ц. Комитетъ.

Тайната Полиція.

Тайната Полиція зависи и е подъ повѣдѣтъ само на Ц. Комитетъ.

Никой от чясните комитети нѣма да знай от кои лица тя състои.
 Броя на членовите е неизвестенъ, Ц. Комитетъ го определява споредъ потребите.
 Членовете на тайната полиція сж распрьснжти по сичките градища.
 Сякой от члѣновете на тайната полиція познава революционарните работници въ града, въ коготой определѣнъ чрѣзъ единъ знакъ, който му е съобщенъ от Ц. Комитетъ.

Длъжността на тайната полиція.

- 1.) Да наглѣдва тайно дѣлата на революционарните работници въ града си и даги съобщава на Ц. Комитетъ.
  - 2.) Да опитва и даса увѣрва въ точността и вѣрността на тайната полиція.
  - 3.) Да шпионира турските шпиони, и да предирва стѣпкж въ стѣпкж дѣлата на турската тайна полиція, и даги съобщава направо на Ц. Ком.
  - 4.) Да е извършителна власть на Ц. К., т.е. да наказва пристѣпниците на закона споредъ заповѣдтж на Ц. Ком. Смъртните наказания щеса извършяватъ тайно, но ако обстоятелствата недозволяватъ, щеса извършяватъ на явни мѣста и посрѣдъ пладне.
- Споразуменията на полицията съ Ц. Ком. ще ставатъ само чрѣзъ единъ чловѣкъ, когото Ц. К. е назначилъ, и който е въ сжщото время управитель на другите членове на полицията въ града.
 Членовете на полицията трябва да са хора избрани, юнаци, решителни, вѣрни и постоянни.
 Наказанията ще извършватъ онези члѣнове на тайната полиція, на които падне жребе, и които са намиратъ въ града, дето щеса извърши наказаніето.

Тайната поща.

Тайната поща зависи и са управлява направо от Ц. Ком.
 Броятъ на членовете на Т. Поща не е определѣнъ, ще са увѣличаватъ или умаляватъ споредъ потребите.
 Членъ отъ Тайната поща нѣма да познава повѣче отъ четирима или

петима отъ своите другари.
Разнасяніето на писма, решенія или други съобщенія щж сж съобщавать отъ лице на лице съ нужните лозинки – никакъ направо.

Как щж сж приемать нови ревулционарни работници.

Сякой който иска да участвува въ-вѣликото дѣло на Народното ни освобожденіе, треба да са яви съ времѣ, за да не кажи подирѣ, че желалъ да работи, нь нямалъ случайи.

Ако нѣкой поканенъ, от Ц. К. да земе участіе в работите ни, са откаже, треба да изложи писменно причините и основанията, на коитоса отказва и условіята подъ които би приел. Който иска да земе участіе въ работитени, треба да има припорѣчка отъ някого от познатите до нѣкой ревулционернїи работникъ. Когато ся припорѣчи на нѣкого отъ работниците нѣкой вѣнкашенъ чїовекъ, треба по напредъ да го испита: койе, от де иде, какво иска, какви муса мислите и др., па да яви за сичките тези на Ц. Ко. Като прибави юще и добрь описъ на физиономїята му, и въобще на сичкитету свойства характеристични, а пжкъ нѣго да го задържи доде приемне отговоръ отъ Комите[та]. Когато са яви на Комитета, че нѣкой си проведенъ отъ нѣкой дружество или отъ нѣкого за нѣкакво си споразумѣніе съ Комитетатъ, то той треба да яви на Тайната полиція да го испита, а пжкъ въ сжщото времѣ да са увѣри самъ, или писменно или усно от чїовѣкътъ, когото нарочно треба да проводи до онезъ коитосага най-напредъ препорѣчили, или право до оногосъ, отъ когото казва, че билъ проведенъ. Когато Комитетатса увѣри, че проведенїятъ или препорѣчанїятъ чїовекъ е чистъ, влиза съ него въ споразуменіе посрѣдствомъ едного, когото той самсиѣ определилъ.

За приемванїето на Вайводите и за тѣхните длѣжностїи.

Вайводите сж приемать по гореизложенїятъ начинъ.

Когато нѣкой Вайвода са яви на Ц. К. и поиска да бѣде приеть, треба по напредь даположи испить отъ нужните военни науки, предь комисіята военна, която Ц. К. ще нареди и споредь знаніето ще застъпи и приличното място – безь испить ніе приеть никой.

Длъжностите на вайводите сж:
да приглѣдвать позиціите, да избержтъ и определять бранителни точки и да направать нужните фортификаторни планове за укреплѣніето имъ, да назначжтъ операционните и комуникационните линій, да направать планъ за революціята, да приготвать нужніята военъ законъ, и най подирь, да вдигнатъ Народните Байраци и да прогласятъ Народната Свобода и Българската република.

За секиго въобще.

Секой от члѣновите на ревулционарните работници, билъ кой билъ, треба да знай самъ и да държи въ сърцето си това, щото му е поверено. Не трѣба да казва, нито да загадва за таквись работи на любовница, на жена и пр. само на най-искренніятси приятель може да позагадва нѣщо, та когаса увѣри, чи и той желае заедно съ него да дѣли щастіе и не щастіе на Бойното полѣ, може да го приѣмне като извести предварително чясніята комитетъ, подь когото зависи.

Ако някой от ревулционарите падне въ някоя нужда, сякой от другаритему (разумяваса сичките други ревулционари) е длъженъ на показаніят му знакъ да му помогни. Акоса появи някой непознат чловѣкъ, та поиска въ името на Ц. К. да буни народатъ или други подобни, макаръ той имал и нужніята знакъ (може би откраднатъ или съ силата на оржжіето испитанъ). Въ таквъ случай треба да са яви на Ц. К. и даса прислѣдва, па ако може и даса улови, от Тайната полиція. Ако са случи, чи лозинката падни в неприятелски рѣце, треба по-скоро

даса яви на Ц. К. даж промени.
Ако някой тайно или на други начинъ санаучи, чи неприятелите кроят нѣщо тайно, треба изведнѣжъ да яви на Ц. К., па ако може и на другите чясни комитети.

Наказателенъ законъ.

§ 1.) Ако някой, биль Вайвода, биль члень на комитета, биль вѣнкашенъ, биль кой биль, дръзне да издаде нещо на неприятелятъ ни ще са накаже съ смъртъ.

§ 2.) Ако някой от вліятелниги българи или вайвода, подкупенъ отъ чуждо правителство, или отъ друго чясно лице, поиска да ни пречи въ работата, подъ каквѣто начинъ и да било, таквѣ ще са счита за неприятель и ще са наказва съ смъртъ.

§ 3.) Ако някой призрѣ и отхвърли предначертаната държавна система „демократска република“ и състави партій за деспотско-тиранска или костинтуционна система, то и таквизи ще са считат за неприятели на Отѣчеството ни, и ще са наказват съ смъртъ.

§ 4.) Ако някой не припознай Централниятъ Ревулуционеренъ Български Комитетъ, и поиска да са упита на своя глава да подигне бунтъ, то за пръвѣ пѣтъ ще муса кажи, но ако и то нипомогни щеса накаже съ смъртъ.

§ 5.) Ако някой от членовега на Тайната полиція са откажи да извърши по заповѣдта на Комитета някоеи наказаніе, ще са накажи съ смъртъ.

§ 6.) Ако някой въ пьянство искаже нѣщо от тайната за пръвѣ пѣтъ щемуса наповни, по второмъ ще са отстрани от работата ни.

§ 7.) Ако някой от Служящите, като Председателятъ и др. поиска да злоупотреби Служната власть, за пръвѣ пѣтъ щеса лиши отъ служба;

повторомъ ще са извади съвсемъ, като са по напредъ да подпиши грешката си, и даж поднесе писменно на Комитетат; ако и така неиспълни, ще са накаже съ смъртъ.

§ 8.) Ако някой отъ членовете на Тайната пошта или други някой дързне да отвори или уништожи някой писмо щя са накажи съ смъртъ.

§ № 9.) Ако някой от касиерите издаде за нешто пари безъ знанието на Комитета, или дързне да земе и усвои и най-малката част от поверените му пари щя са накаже съ смъртъ.

Нужно Проглашение.
Централният Български Революционаренъ
Комитетъ въ Имѣто на сичкити
онѣзи които сѣго избрали упълномощи-
ли, основанъ на Своята тайна
полиция и съ силата на нейното
оръжіе проглашава:

I. Никой от българските вайводи или чорбаджій нѣма право да представлява Българскіят народъ предъ другите народности, и да прави с тяхъ самъ уговори безъ знанието на Ц. К.

II. Никой няма право да съставлява други революционарни комитети безъ знанието на Ц. Ко.

III. Никой няма право да издава революционарни прокламацій и да буну народа безъ знанието на Ц. Комитетъ.

Забележка.

Тоя законъ ще трае до захващаніето на революцията – щом гръмне първата пушка важността му пада, и ще влезе в действие новъ военъ законъ, когото Вайводите съ съгласието на Ц. Комитетъ нареждатъ.

Бележка:

Това е оригиналната подредба на *Наредата*.

Правописът е сверен дума по дума и буква по буква с ръкописа на Васил Левски, публикуван във: Васил Левски. Документи. Т. I. Факсимилно издание. Съст.: Крумка Шарова, Кирила Възвъзова-Каратеодорова, Тодорка Томова, Цветлюб Нушев; предговор проф. Дойно Дойнов. Издание на Общобългарския комитет „Васил Левски“ и Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. С., 2000.

Нанесени са буквите Ъ (двойно Е, Ят) и ж (голям Юс), както и і и N , които понякога Левски пише вместо кирилските букви И и Н.

Навсякъде подчертаното е според оригинала.

Параграфи 8 и 9 от Наказателния закон са добавени от Ангел Кънчев.

Велислава Дърва